

פרשת וילך

ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ (לא, ז)

תוֹבַרְשִׁי, הרי את תיעול עם עמא הדין, משה אמר ליהושע זקנים שבדור יהיו עמך הכל לפי דעתן ועצתן, אבל הקב"ה אמר ליהושע כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם, תביא על כרחם הכל תלוי בך טול מקל והך על קדקדן, דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור, ע"כ. ויל"ע דהלא משה מפי הגבורה דבר והיאך סותרים דברי הקב"ה לדברי משה.

ונראה לומר הביאור בזה דשני ענינים נפרדים הם ושתי הדברות אמת, דהנה כתב הרמב"ם (פכ"ו מה' סנהדרין) וכן אם קלל הנשיא, אחד ראש סנהדריה גדולה או המלך עובר בל"ת שנאמר ונשיא בעמך לא תאר, עכ"ל. ומבואר כאן שני אופני נשיאות שנשיאותן חלה על כל ישראל ואחד נשיא ואחד מלך קרינן בהו נשיא בעמך. אמנם יש חילוק ביניהם, דראש הסנהדרין (היינו נשיא) אין לו כח לדון אלא כשהוא עם הסנהדרין, וכן הסנהדרין עליהם לדון הכל לפי משפט התורה, אך למלך מדין המלכות מצי לדון לבדו וכן דן ורודה בעם כפי דעתו, והנה משה היה לו דין מלך כמבואר בגמ' (זבחים קב) וגם היה נשיא כדאיתא בריש סנהדרין, והכ"נ יהושע היה מלבד נשיא (שהרי א"ל הקב"ה למשה וסמכת את ידיך עליו והסמיכה היא לנשיא הסנהדרין כי אין לסמיכה ענין עם מלכות, ופשוט) גם מלך דמקרא מלא דבר הכתוב (יהושע א, יא) כל איש אשר ימרה את פיך וגו' יומת ומזה גמרינן חיוב מיתה למורד במלכות, ונראה דע"ז נאמרו שתי הדברות, דמשה אמר כי אתה תבוא וגו' זקנים שבדור יהיו עמך, שמינהו משה לנשיא הסנהדרין ולזה א"ל תבוא עם הזקנים דהנשיא אינו יכול בלעדי הסנהדרין, אולם הקב"ה אמר כי אתה תבוא וגו' ודבריו הם לענין המלכות שנתמנה בזה למלך על ישראל וזהו כי אתה תביא, בעצמך וללא הזקנים כדין מלך שהרשות ניתנה לו לבדו.

ובזה יש לכיון הא דא"ל הקב"ה טול מקל והך על קדקדס, ר"ל דיש לך גם המינוי של שבט (וכמש"כ הרמב"ם (פ"ד מה' סנהדרין הי"ג) ראשי גלויות שבבל במקום מלך הן עומדים ויש להן לרדות את ישראל וכו' ע"ש) שהיא המלכות ולא רק המינוי של נשיא לבד ומשו"ה דבר אחד לדור ולא שני דברים וכדין מלך.

(רבי יצחק זאב הלוי סאלאוויציק)

ובאופן אחר נראה לפרש, דמשה מינה ע"פ הגבורה את יהושע להנחיל לכלל ישראל את הארץ, וא"כ ממילא נמצא שצריך שיביאם, דע"ז שיבואו לארץ בכך תהא תחילת ההנחלה, וגם הוא עצמו יבוא עם כולם מצד ההנחלה שלו עצמו, והוא ענין של מינוי ואפוסטרופסות, וכן מבואר להדיא בתיב"ע שכתב ארום אנת מתמני למיעול עד עמא הדין וכו' ואת תפליג יתי' להון. (וזה דלא כדברי רש"י בגמ' סנהדרין) ולזה בעינן זקנים עמו.

אמנם מה שנאמר לקמן (פס' כג) הוא ענין נוסף שעשאו הקב"ה ליהושע שיהא המנהיג של כלל ישראל, וא"כ מה שיביאם לא"י הוא מצד מה שהוא מנהיג אותם, להביאם לא"י, שנשבע הקב"ה להם שיצאו ממצרים על מנת לבוא לא"י ולא רק מצד ההנחלה שהוא שבועה לאבותם כנזכר אצלינו.

ועי' ברש"י שכתב תביא בעל כרחם, קח מטה והך על קדקדס, ובהנחלה אין נראה שיהא בע"כ, דאטו מי שאינו רוצה לנחול בא"י היו מנחילין אותו בע"כ, אבל לענין ההבאה לא"י בתורת ההנהגה של כלל ישראל הוא שנא' ע"ז דאפי' בע"כ, ובזה יהושע צריך שיהא לבדו דדבר א' לדור ולא ב' דברים. (ושמא עפ"ז יש לישב גם חילוק הלשון דהעם ובני ישראל וצ"ע לע"ע). כן

פרשת וילך

מקור: רבי יגאל רוזן שליט"א